

ПЕЙЗАЖ ТА НАТЮРМОРТ У ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ МОГИЛАТА

УДК 7.047 + 7.049.6(477477.83)

Марія ВАВРУХ,

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри книжкової графіки та дизайну друкованої
продукції Української академії друкарства,
м. Львів, Україна*

Анотація. У статті розглядаються питання становлення та розвитку творчості львівського художника-живописця Миколи Могилата, який у складних лабіринтах мистецьких пошуків та творчих експериментувань сучасних українських митців знайшов власну нішу і впевнено та послідовно пропагує через своє мистецтво кращі здобутки світової культурної спадщини в малярстві.

Ключові слова: малярство, пейзаж, натюрморт, колорит.

Якщо критично поглянути на сучасний стан розвитку львівського малярства, то ми побачимо дуже строкату картину стилів, жанрів, творчих пошуків та здобутків, які є віддзеркаленням довгого шляху, що випав на його долю. Оглядаючи мистецтво Львова з початку ХХ століття, а особливо, період 20-30-х років, слід відзначити, що, завдячуючи непростим історичним обставинам, воно розвивалося в унісон із європейськими естетичними процесами. Цей досвід митців не стерся з пам'яті тих, які, виконуючи місію вчителів, передали його молодшому поколінню – представникам мистецтва кінця 1950-х – початку 1970-х років. А це покоління – ще молодшим. Таким чином, можемо стверджувати про певну неперервність традиції львівської малярської школи. Проте у сучасному Львові є митці, творчість яких стала синтезом різних світоглядних переконань та поглядів на мистецтво (наприклад, південної школи малярства та львівської). Представником таких сьогодні є львівський живописець та педагог Микола Могилат, творчі та мистецькі здобутки якого пропонується розглянути у нашому дослідженні.

«Наскільки людство було б щасливішим, якби праця, замість того, щоби бути тільки засобом існування, стала для нього ціллю! Для того, щоби здійснилася ця чудова зміна, потрібно, щоби усі

люди пішли вслід за прикладом художників, чи, краще, всі стали художниками; під цим словом у його найширшому значенні, я маю на увазі тих, хто із задоволенням виконує свою роботу», – так писав великий Роден у своїй праці «Заповіт. Думки Родена» [3]. Ці слова скульптора особливо підходять до характеристики особистості, живописця та педагога – Миколи Могилата, для якого малярство та педагогічна праця – можливість навчати майбутніх митців, стали улюбленою справою життя. Те, що малює митець, є добрим прикладом для його вихованців, підтвердженням, що створити справжній твір – це велика довготривала та важка творча праця, а не кількахвилинне бездумне заляпування полотна чи картону.

Микола Могилат родом із Тернопільщини, з краю багатой подільської природи, квітучих садів, зелених левад та буйного різнотрав'я. Хоча Микола не народився у родині митців, проте батьки підтримували захоплення свого сина і всіляко допомагали у здійсненні його мрії – стати художником. Вони все робили для того, щоб дати йому добру мистецьку освіту.

Микола належить до когорти живописців, чия творчість особливо виділяється на тлі сучасного львівського малярства. Справа в тому, що митець, завдяки школі, яку він пройшов ще на початку свого творчого шляху (навчався в Одеському державному художньому училищі ім. М. Грекова), став спадкоємцем традицій реалістичного живопису. Власне, одеська (південна) школа малярства, представники якої тяжіли до передачі на своїх полотнах, крім жанрових сцен, ще й краєвидів, вирізнялася особливими реалістичними тенденціями [1]. Митці ставили перед собою завдання засобами малярства відчувати та відтворити кліматичні особливості півдня України, використовуючи такі тони та кольори, що переконливо передавали б висушені сонцем трави чи буяння багатством кольорів весняних квітів, квітучих дерев та кущів. Представниками цієї школи у різні часи стали: К. Костанді, О. Шовкуненко, П. Волокідін, В. Власов, Д. Єгоров, який був безпосереднім вчителем Миколи Могилата, та багато інших, чий мистецькі орієнтири і мали одне із вирішальних значень у формуванні таланту молодого митця.

Слід додати, що новий імпульс до вже твердого переконання, що мистецтво понад усе, додало Миколі Могилату навчання в Українському поліграфічному інституті ім. І. Федорова (сьогодні Українська академія друкарства) у Львові, де фа-

хові дисципліни навчали В. Овчінніков, М. Таранов, В. Гурмак, С. Іванов та Х. Саноцька, з якою були особливо теплі стосунки і яка на багато речей, що стосувалися не тільки мистецтва, зуміла відкривати молодим очі [4]. Тут відбулося знайомство із творчістю таких галицьких митців, як І. Труш, О. Новаківський, А. Гец, О. Кульчицька, мистецькі здобутки яких стали твердим ґрунтом, який дає натхнення до творчості і сьогодні.

У львівському мистецькому середовищі Микола Могилат – знаний майстер пейзажного жанру та натюрморту. Це ті два тематичні напрямки, які його приваблювали від початку усвідомлення своєї життєвої місії художника. Митець працює з натури, і тому усі композиції його полотен – це доволі пізнавані місця у рідному Львові та його околицях, це улюблені для мандрівок – Карпати, Поділля та південь України, нещодавно відкрита Чорногорія, краєвиди якої так подібні на українські. Але кожен вибраний живописцем мотив – не сухе копіювання натури, а вміло переданий засобами малярства, завдяки властивому художнику колориту та композиції, настрої та стан природи («Скоро дощ», «Маки. Літній день», «Весна. Свірж», «Сонячний день взимку», «Дощовий день біля села Криворівня» та інші). У його натюрмортах ми здебільшого бачимо багатство дарів нашої природи, а саме розкішні соковиті овочі і фрукти («Кавун і виноград», «Виноград, паприка і ананас», «Сільські гостинці» та садові і польові квіти («Літній букет», «Бузок з Левандівки», «Ромашки»).

Над пейзажем Микола Могилат працює круглий рік. І ніколи жодні погодні умови не є перепорою для того, щоб вийти з етюдником на пленер (очевидно, приклад великого львів'янина І. Труша став і для Миколи показовим). За доволі довгий час своєї практики митець виробив певну методику праці над краєвидом, яка стосується вибору мотиву, композиційної структури, колористичного вирішення. Його пейзажі захоплюють простотою мотиву, вмінням передати настрої та стан природи, незалежно від пори року, яка зображена у творі. Такими є «Гаряча осінь», «Шурхіт очерету», «Дощик у Підбужжі», «Відлига», «Прогулянка весною».

Окремо хочеться виділити пейзажі, у яких художник зображує Львів та його околиці. Оглядаючи чимало творів із мотивами рідного міста, складається враження, що він у нього закоханий, у його старовинні вулички із вишуканими будинками, що туляться один до одного, з його визначними архітектурними пам'ятками, що вже віками стоять у ньому. Львів

зображений у жарке літо, золотою осінню, ранньої весни чи зимою, з несподіваних ракурсів, – однаково захоплює. Глядачеві, який ознайомився зі Львовом завдяки полотнам Миколи Могилата, його «Зимовим вечором у Львові», «Весною у Львові. Стежка над містом», «Казковим Львовом», «Снігопад у Львові» чи безліччю інших мотивів із містом, хочеться також їх обов'язково побачити власними очима, пройтися тими ж вуличками, доторкнутись до старих кам'яниць, перейнятися їхньою історією та легендами про них.

У його натюрмортах професійно намальовані квіти, фрукти та овочі. Але Микола Могилат перш ніж почати працю над натюрмортом його створює, із знанням справи, добираючи між собою предмети та тло. Часто у його натюрмортах бачимо вишуканий народний керамічний посуд, вишиваний рушник та іншу атрибутику. Художник любить малювати квіти. У його доробку чимало польових квітів і таких, що виплекані на грядці – півонії, бузок чи іриси.

Сьогодні у час цифрових технологій, коли доброю камерою можна передати мить, зафіксувати несподіваний ракурс будь-якого предмета чи мотиву, деякі скептики можуть стверджувати, що таке малярство не потрібне. Але чи можливо холодним об'єктивом фотоапарата, яким би він досконалим не був, передати те, що відчуває художник, коли він стоїть між природою і мольбертом? Напевно, ні! Бо не тільки митець бере участь у процесі творення: тут спрацьовує талант, даний Богом, велика праця та жертвність.

Свою творчу працю, як уже було сказано вище, Микола Могилат поєднує із педагогічною діяльністю – він викладач малярства у Львівському державному коледжі декоративного та ужиткового мистецтва ім. І. Труша та за сумісництвом працює у Львівській національній академії мистецтв. Він сумлінно і відповідально ставиться до своєї місії вчителя. Що цікаво, Микола вміє навчити і зацікавити малярством навіть байдужого і лінивого студента. Це також велике мистецтво. Його люблять студенти, його пари відвідують, намагаючись перейняти у відкритого та щирого на поради та настанови вчителя всі тонкощі та таємниці творення мистецького твору.

Маємо надію, що невичерпна енергія та потенціал митця і педагога спричиняться до нових творчих задумів та їхньої успішної реалізації у наступних полотнах. А глядачі, його учні та

шанувальники, побачать це на нових вернісажах. Підсумовуючи слід зауважити, що таке мистецтво, яке пропонує нам митець, є дуже потрібним, особливо сьогодні, коли часто відбувається підміна понять, і бездарів, які ховаються за часто надуманою концепцією, підносять на п'єдестали, а справжнього таланту не помічають.

ЛІТЕРАТУРА

1. Басанець В., Савицька О. Одеська школа сьогодні / В. Басанець, О. Савицька // Образотворче мистецтво. – 2004. – № 3. – С. 59-61.
2. Бражник Олена. Закономірності існування творчої особистості // Вісник ЛНАМ. – 2010. – №21. – С.63-72.
3. Огюст Роден. Думки про мистецтво. Спогади сучасників. – К.: Республіка, 2000. – 368 с.
4. Стасенко В. Спадкоємці першодрукаря.– Львів: НВБД УАД, 2010. – 180 с.

LANDSCAPE AND STILL LIFE IN MYKOLA MOHYLAT'S CREATIVE WORK

Mariya VAVRUKH,

*Ph. D. (history of art), associate professor,
Lviv, Ukraine*

Annotation: *The article considers the problems of the formation and development of the creative work of a Lviv artist Mykola Mohylat. The artist has found his own niche in the complicated labyrinths of artistic searches and creative experiments of contemporary Ukrainian artists. He is confidently and consistently promoting through his art the best world's cultural heritage achievements in painting.*

Key words: *painting, landscape, still life, colour.*